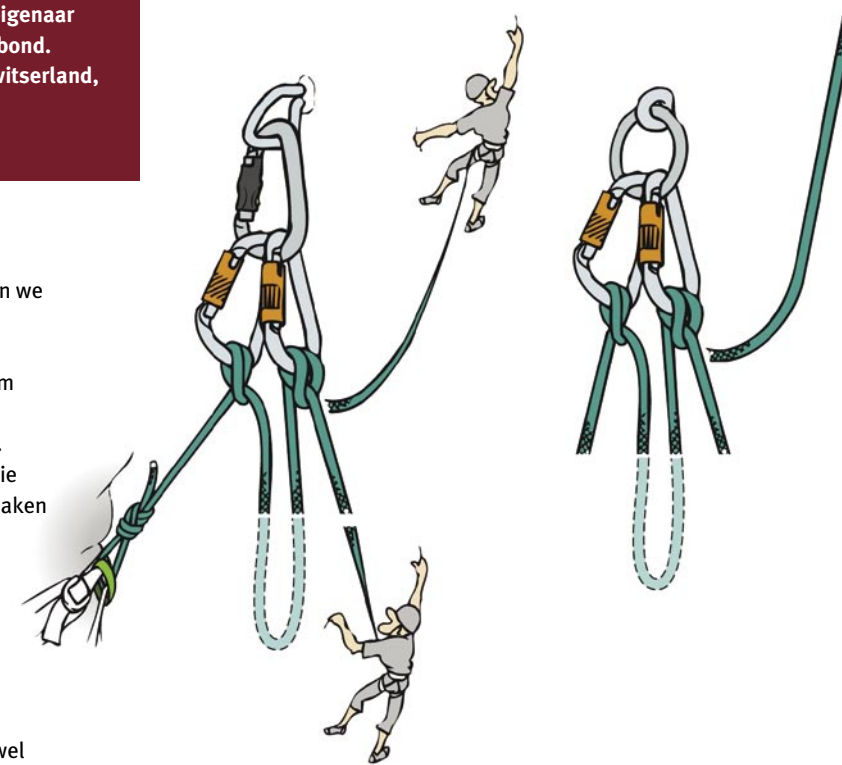

DE STANDPLAATS

Michiel Engelsman is gediplomeerd UIAGM berg- en skigids, eigenaar van mountainguide.nl en stagebegeleider bij de Duitse gidsenbond. Menno Boermans werkt bij de reddingsdienst Air Zermatt in Zwitserland, is opleider bij het Alpine Rescue Center en fervent alpinist.

Bij het beoordelen van de belastbaarheid van een vast punt gaan we ervan uit dat een boorhaak tot de stevigste categorie behoort. Geslagen haken zijn twijfelachtiger. De breeksterkte kan sterk variëren, afhankelijk van de manier van plaatsen en de ouderdom van de haak.

Ook bij het gebruik van nuts en friends varieert de breeksterkte. Deze is afhankelijk van de manier van plaatsen én de consistentie van de rots. Daarom moet op standplaatsen die met geslagen haken of nuts en friends opgebouwd worden, een andere techniek toegepast worden dan bij standplaatsen waar één of meerdere boorhaken voorhanden zijn.

ALTIJD CENTRAAL PUNT CREËREN

Onafhankelijk van de techniek wordt altijd een centraal punt gecreëerd dat in direct contact staat met één of meerdere vaste punten. Aan dit centrale punt (Zentralring in het Duits) dient zowel de zelfzekering als de partnerzekering te worden bevestigd. Een centraal punt kan een schroefkarabiner zijn of een geknoopt lusje in een (meestal 120 cm) voorgestikte bandlus. Het gebruik van een centraal punt heeft een aantal duidelijke voordelen. De overzichtelijkheid en grotere snelheid bij het ombouwen van de standplaats zijn de belangrijkste. Ook wordt in een centraal punt een grotere 'werkruimte' gecreëerd, wat het inhangen van meerdere karabiners gemakkelijker maakt. De naklimmer wordt altijd over dit centrale punt gezekeerd, dus nooit over het lichaam.

SCHROEFKARABINER OF SNAPPER?

Zogenaamde levensdragende karabiners moeten altijd schroefkarabiners zijn. Dit zijn de karabiners waarbij een eventueel uitklikken direct tot gevolg heeft dat iemand van de touwgroep naar beneden valt. Het gaat om de zelfzekering, de partnerzekering en het centrale punt. Je kunt bijvoorbeeld een Ball-Lock (safebiner) of een normale schroefkarabiner gebruiken.

Is een back-up voorhanden, dan is het gebruik van een schroefkarabiner niet noodzakelijk. Dit is het geval wanneer er meerdere punten in de standplaats betrokken worden. De kans dat een karabiner zonder schroefsluiting (snapper) zichzelf uithangt is erg klein; het risico op spontaan uithangen van meerdere snappers tegelijk, is te verwaarlozen.

1 Bij alle methodes om een standplaats te maken wordt geprobeerd een centraal punt te vormen waar de zekeringen in worden bevestigd. Wanneer de boorhaak groot genoeg is, kan de haak zelf als centraal punt dienen. Anders wordt een centraal punt gecreëerd met een schroefkarabiner. Dit vergroot de werkruimte en maakt het inhangen van meerdere karabiners mogelijk. Hier wordt één enkele boorhaak als standplaats gebruikt. Dit mag alleen als het een gecementeerde haak (chemisch anker) betreft.

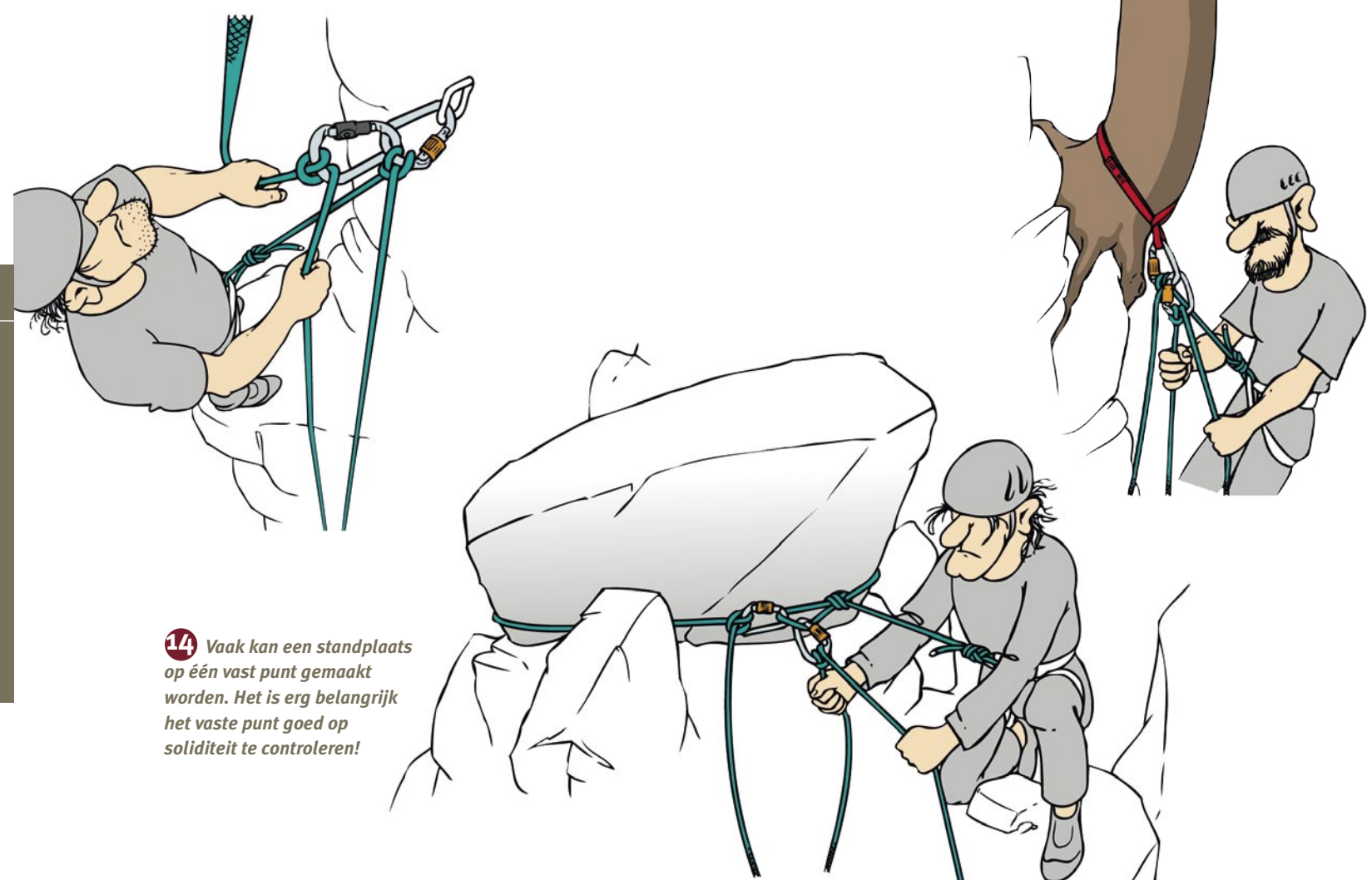
STANDPLAATS OP TWEE BOORHAKEN

Bij het aanleggen van een standplaats op twee boorhaken volstaat het om de beide haken onderling met elkaar te verbinden. Omdat elke haak op zich een grote breeksterkte heeft (±10Kn) kan één van beide punten honderd procent van de belasting dragen, terwijl de tweede haak als extra zekering dient voor het geval het belaste punt het toch begeeft. Belangrijk is dat deze back-up zó wordt aangelegd, dat er geen speling in het systeem ontstaat. Daarmee voorkom je een zware schokbelasting op de back-uphaak als de belaste boorhaak faalt. Bij gebruik van deze methode zal de onderste haak honderd procent van de kracht dragen, terwijl de bovenste haak als back-up dient.

Wanneer beide boorhaken horizontaal naast elkaar liggen, wordt als eerste haak de haak gekozen die het meest in de richting van de belasting op de standplaats (naklimmer) ligt.

Dit principe wordt de rijverankering genoemd en is tegenwoordig algemeen gangbaar bij standplaatsen waar één of meerdere boorhaken voorhanden zijn. Om de techniek juist toe te passen, wordt een voorbereide bandlus (120 cm, eventueel 180 cm) gemaakt zoals in *afbeelding 2*. De geknoopte lus is klein (drie vingers) en ligt direct tegen het stiksel van de bandlus aan. Je gebruikt hiervoor een zaksteek of een bulinknoop.

2 Als knoop kan zowel de zaksteek als bulinknoop worden gebruikt. Het losmaken van de knoop gaat bij de bulinknop gemakkelijker dan bij de zaksteek. De bulinknoop is echter moeilijker te leggen, en gevoeliger voor futen.

14 Vaak kan een standplaats op één vast punt gemaakt worden. Het is erg belangrijk het vaste punt goed op soliditeit te controleren!

nieuwe tussenzekering na de standplaats. (goede kwaliteit rots, ruim onder klimniveau van de voorklimmer). Omdat de centrale lus van de standplaats nu tijdelijk als eerste tussenzekering dient, lopen de krachten extreem hoog op bij een val direct in de standplaats! Deze techniek is in veel situaties bruikbaar, maar minder veilig.

EEN STANDPLAATS OP ÉÉN SOLIDE PUNT

(Afbeelding 14) In veel gevallen is het mogelijk een standplaats te maken op slechts één zekerpunt. Het vaste punt moet natuurlijk zeer solide zijn, denk hierbij aan:

- een levende boom van voldoende dikte
- een groot blok of een zandloper
- een chemisch anker (gecementeerde haak of ring) speciaal bedoeld als standhaak

In alle gevallen is het belangrijk de soliditeit van het punt te controleren. Bijvoorbeeld of een boom nog leeft, en of het gebruikte blok niet hol klinkt en stevig vastzit. Gecementeerde haken en ringen zijn in het algemeen stevig genoeg. Toch is het raadzaam om bij oud ogende exemplaren een extra zekering te plaatsen en een rijverankering op te bouwen. Ook moet overwogen worden of de zekering bij een kracht naar boven (voorklimmersval) belastbaar is. Dit is bijvoorbeeld bij een bandlus om een blok vaak een probleem. ▲

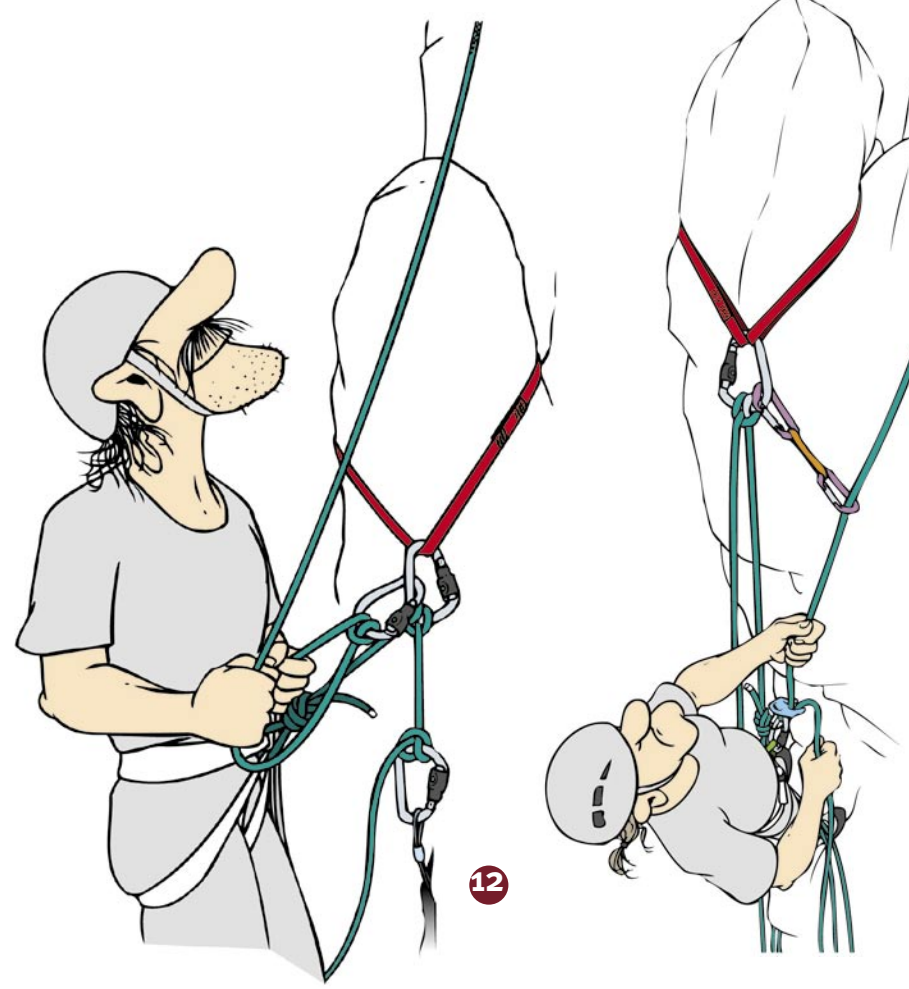
KLASSIEKE 'AUSGLEICH'

De jarenlang gedoedeerde klassieke krachtendriehoek (Ausgleich) wordt inmiddels niet meer aanbevolen. Weliswaar worden de krachten op de vaste punten goed verdeeld, maar bij falen van één van de vaste punten lopen de krachten op het tweede punt enorm op. Dit komt doordat de bandlus doorslijpt, en er een aanzienlijke hoeveelheid speling ontstaat in het systeem voordat de klap door het tweede punt opgevangen wordt. Dit kan een uitbraak van het tweede punt veroorzaken, met fatale gevolgen. Bij de gefixeerde krachtendriehoek wordt dit probleem verholpen door een knoop onderin de gebruikte bandlus te leggen.

15 In het geval dat de vaste punten niet naar boven belastbaar zijn, verdient het aanbeveling de standplaats naar beneden af te spannen met het hoofdtouw van de zekeraar (afbeelding 12). Is het afspannen niet mogelijk, dan kan het probleem ook opgelost worden zoals in afbeelding 13, met een zekering over het lichaam, een lange zelfzekering en de eerste 'tussenzekering' direct in het centrale punt. Dit is echter een minder veilige optie.

Kijk voor informatie over standplaatsbouw op www.nkbv.nl/vereniging/voortlichting/veiligheid. Heb je vragen over materiaal, techniek of veiligheid? Stel ze aan de NKBV-commissie MTV: veiligheid@nkbv.nl

IN HET KORT

Voor het maken van een standplaats gelden de volgende regels:

- Wanneer op een standplaats één of meer boorhaken voorhanden zijn, wordt een rijverankering aangelegd.
- Bij een rijverankering wordt het onderste punt honderd procent belast, het bovenste dient als back-up. Wanneer de punten naast elkaar liggen, wordt het punt dat het meest in de richting van de belasting van de standplaats ligt, honderd procent belast. De naklimmer wordt altijd over het

centrale punt van de standplaats gezekeerd. Bij een rijverankering is het geknoopte lusje het centrale punt.

- Wanneer slechts één normale boorhaak aanwezig is, moet de standplaats verstevigd worden. Het is gunstig de extra zekering boven de boorhaak te leggen, zodat in de rijverankering de boorhaak het te belasten punt is. In sommige gevallen volstaat één boorhaak voor een standplaats. Gecementeerde ankers zijn hier een voorbeeld van.

- Zijn er geen boorhaken aanwezig, dan wordt de 'gefixeerde krachtendriehoek' toegepast, zodat de krachten over de verschillende vaste punten verdeeld worden.
- Bij een gefixeerde krachtendriehoek kan de voorklimmer het beste over het centrale punt gezekeerd worden. Kunnen de vaste punten géén belasting naar boven weerstaan, dan de standplaats naar beneden afspannen.

HOE BOUW JE EEN STANDPLAATS OP EEN SNELLE EN VEILIGE MANIER? DAAROVER LOPEN DE MENINGEN STERK UITEEN. DAT IS BEGRIJPELIJK WANT PER LAND VERSCHILLEN DE GANGBARE TECHNIEKEN. BOVENDIEN IS NIET ELKE TECHNIEK OP ELKE STANDPLAATS GOED TOEPASBAAR. EEN OVERZICHT VAN DE MEEST GANGBARE EN BRED INZETBARE TECHNIEKEN.

ELKE SITUATIE VRAAGT OM EEN Aangepaste techniek

Helaas bestaat er niet één techniek, die in elke situatie toepasbaar is. Op elke standplaats moet gekeken worden welke techniek voor die situatie het meest gunstig is. Over het algemeen wordt er op een standplaats één van de onderstaande situaties aangetroffen:

- Er zitten twee boorhaken.
- Er zit één boorhaak, met daarnaast een geslagen haak of de mogelijkheid tot het plaatsen van een mobiele zekering in de buurt.

- Er zitten louter geslagen haken.
- Er zijn geen vaste punten voorhanden, deze moeten zelf aangebracht worden.
- Er is één vast punt voorhanden, dat voldoende sterk is om de standplaats van te maken, zoals een boom, gecementeerde haak/ring of een rotsblok.

